

بررسی و مقایسه سبک های تصمیم گیری در کارکنان سازمان های دولتی (مطالعه موردی: حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی آبادان)

علی قصوری^۱

ساسان قربانی*^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۱۴ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۱/۱۴

چکیده

تصمیم گیری به عنوان فرایند مسئله یابی، شناسایی و انتخاب راه حل مناسب، همواره از مهمترین وظایف مدیریت و افراد شاغل در سازمان می باشد. از این رو، شناسایی انواع سبک های تصمیم گیری و بررسی و مقایسه آنها، حائز اهمیت است. پژوهش حاضر از نوع توصیفی می باشد که به صورت مقطعی انجام شده است. جامعه آماری در این مطالعه ۹۵۰ نفر از کارکنان شاغل در حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی آبادان در سه شهرستان آبادان، خرمشهر و شادگان بوده که با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه ۲۷۳ نفر محاسبه گردید. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه سبک های تصمیم گیری اسکات و بروس (۱۹۹۵) می باشد. روایی و پایایی این پرسشنامه محاسبه گردیده و نتایج حاصل از آن مطلوب می باشد. در نهایت داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-25 و Excel و همبستگی پیرسون آنالیز شد. نتایج نشان داد، کارکنان مورد مطالعه، تصمیمات خود را بیشتر بر مبنای سبک عقلایی اخذ می نمایند. میان سبک تصمیم گیری شهودی با سایر سبک های تصمیم گیری، همبستگی مستقیم وجود دارد. در حالیکه میان سبک عقلایی با سبک های وابستگی، آنی و اجتنابی همبستگی وجود ندارد.

واژگان کلیدی

سبک تصمیم گیری، راه حل، کارکنان، عقلایی

- ۱- کارشناسی ارشد، مدیریت بازرگانی - مدیریت مالی، دانشگاه علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران. ایمیل: (aghosoori@gmail.com)
- ۲- نویسنده مسئول. استادیار مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، گروه آموزشی بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران. ایمیل: (ghorbanisasan@gmail.com)

۱- مقدمه

تصمیم‌گیری عبارت از فرایند انتخاب یک راه از میان راه‌های مختلف و همچنین فرایند پیش‌بینی و انتخاب راه‌های برای مسائل احتمالی در آینده و یا به منظور حل مسائل موجود می‌باشد. (فلامرزی و همکاران، ۱۴۰۰) تصمیم‌گیری از مهمترین عوامل هر سازمان و دارای تاثیرگذاری مستقیم در خط‌مشی‌ها، اهداف، طراحی سازمان، انتخاب، ارزیابی و ... است. تصمیم‌گیری به عنوان جوهر اصلی مدیریت و کار اصلی همه مدیران و افراد شاغل در سازمان شناخته می‌شود. (امینی و همکاران، ۱۳۹۹) تصمیم به عنوان شروع فرایندهای سازمانی، از اهمیت خاصی برخوردار است. تخصیص منابع، سبک ارتباطی، روابط رسمی و غیر رسمی و تحقق اهداف سازمان به وسیله مکانیزم‌های تصمیم‌گیری کنترل می‌شود. سبک تصمیم‌گیری افراد، نشان‌دهنده عاداتی است که در هنگام اتخاذ تصمیم باید مورد استفاده قرار دهند. به بیان دیگر، سبک تصمیم‌گیری هر فرد نشان‌دهنده ابعاد شخصیتی و درک و واکنش به وظیفه تصمیم‌گیری خود است. (مظاهر و همکاران، ۱۳۹۶) واضح است که هر گونه نقص در این زمینه، می‌تواند منجر به اتخاذ تصمیمات نامناسب و ضعیف شده که تبعات زیان‌باری را برای کارکنان، سازمان و جامعه در بر دارد. (خالق‌خواه و همکاران، ۱۳۹۸) موفقیت هر سازمان به عملکرد کارکنان آن سازمان بستگی دارد؛ اما سبک‌های تصمیم‌گیری می‌تواند از طریق مواردی نظیر استرس، نارضایتی، کاهش تعهد و خلاقیت و نوآوری، باعث کاهش عملکرد و کارایی در کارکنان سازمان گردد. (سلمانی‌زاده، ۱۳۹۸) تصمیم‌گیری، علاوه بر تاثیر سازمانی دارای تاثیرات فردی نیز است. کیفیت تصمیمات، با موقعیت حرفه‌ای و احساس رضایت ارتباط دارد. تصمیمات اخذ شده نه تنها به سازمان، بلکه به فرد تصمیم‌گیرنده نیز کمک می‌کند. (اعتباریان و همکاران، ۱۳۹۳) میزان اتکا و اطمینان به تصمیمات اخذ شده، به میزان اطلاعات در دسترس بستگی دارد. بر این اساس، تصمیم مناسب نیازمند داشتن اطلاعات دقیق در خصوص وضع فعلی و آینده حوزه مورد نظر است. (تولایی و همکاران، ۱۳۹۸) جان دیویی (۱۹۱۰) برای اولین بار فرایند تصمیم‌گیری را شامل بروز رویداد یا جریان و پی‌بردن تصمیم‌گیرنده به وجود مسئله، شناسایی نوع مسئله و ابعاد و ویژگی‌های آن و سپس شناسایی راه‌های گوناگون، بررسی و ارزیابی و انتخاب مناسب‌ترین راه حل و اجرای آن تعریف نموده است. (عباسی و همکاران، ۱۳۹۶) مطالعه فرایندها و سبک‌های تصمیم‌گیری، بحث جدیدی به شمار نمی‌آید. در طی سال‌های گذشته، تحقیقات و مطالعات متعددی در رشته‌ها و حوزه‌های گوناگون در خصوص مقوله تصمیم‌گیری انجام گرفته است و نتیجه آن ارائه سبک‌ها و طبقه‌بندی‌های گوناگون در رابطه با انواع روش‌های تصمیم‌گیری از سوی متخصصین و صاحب‌نظران بوده است. (هادی‌زاده مقدم و همکاران، ۱۳۸۷) با عنایت به موارد عنوان شده، هدف از مطالعه حاضر، بررسی و مقایسه سبک‌های تصمیم‌گیری در کارکنان حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی آبادان در سال ۱۴۰۰ می‌باشد.

تعریف سبک‌های تصمیم‌گیری

سبک عقلایی

در این سبک، اطلاع از همه راه‌ها و نتایج حاصل از تصمیم مشخص است. افراد، تمامی راه‌های ممکن را تعیین و بررسی نموده و با تعیین عواقب و اثرات هر یک از راه‌ها، اقدام به انتخاب بهترین راه حل می‌نمایند. (حیدری و همکاران، ۱۳۹۱)

سبک شهودی

این سبک، فرایندی ناخودآگاه و حاصل تجربیات استنتاج شده و مبتنی بر احساسات و یادگیری ضمنی افراد بوده و الزاما سوای تجزیه و تحلیل معقول عمل نمی کند. بلکه این دو سبک مکمل یکدیگرند. در این شیوه از یک روش نظام مند استفاده نمی شود بلکه در هنگام تصمیم گیری از تجربه و آگاهی های ضمنی استفاده می شود. (همان، ۱۳۹۱)

سبک وابستگی

این سبک نشان دهنده عدم استقلال فکری و عمل تصمیم گیرنده و مبتنی بر حمایت ها و راهنمایی های دیگران در هنگام تصمیم گیری است. آگاهی دیگران در این سبک، نقش اساسی دارد. این نوع تصمیم گیری به عنوان روش منفعلانه نیز شناخته می شود. (همان، ۱۳۹۱)

سبک آنی

این سبک، بیشتر در موارد اضطراری و تمایل تصمیم گیرنده به اتخاذ بهترین راه حل در سریع ترین و کوتاه ترین زمان ممکن است. (هادی زاده مقدم و همکاران، ۱۳۸۷)

سبک اجتنابی

این سبک به معنای به تعویق انداختن تصمیم در هنگام بروز مسائل و طفره رفتن از واکنش نسبت به مشکلات است. در این سبک، فرد تمایل دارد تا حد امکان از تصمیم دوری جسته و از عواقب آن نگران است. (حیدری و همکاران، ۱۳۹۱)

۲- روش کار

مطالعه حاضر، مطالعه ای توصیفی - مقطعی از نوع مطالعات مرتبط با نظام مدیریت می باشد. جامعه آماری در این مطالعه ۹۵۰ نفر از کارکنان شاغل در حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی آبادان در سه شهرستان آبادان، خرمشهر و شادگان می باشد که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه ۲۷۳ نفر محاسبه گردید. ابزار گردآوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه سبک های تصمیم گیری اسکات و بروس (۱۹۹۵) می باشد. روایی پرسشنامه فوق در خارج از کشور توسط اسکات و بروس (۱۹۹۵) محاسبه گردید و روایی آن را بسیار بالا گزارش داده شده است. ضریب پایایی آن نیز برای هر یک از سبک ها با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه شده که به صورت سبک عقلایی: ۰/۸۵، سبک شهودی: ۰/۸۴، سبک وابستگی: ۰/۸۶، سبک آنی: ۰/۹۴، سبک اجتنابی: ۰/۸۷ می باشد. پرسشنامه شامل ۷ سوال مربوط به اطلاعات دموگرافیک کارکنان و ۲۵ گویه شامل ۵ سبک تصمیم گیری می باشد. هر کدام از سبک های تصمیم گیری (عقلایی، شهودی، وابستگی، آنی، اجتنابی) دارای ۵ سوال می باشند. در این پرسشنامه جهت امتیاز بندی سوالات از طیف لیکرت به صورت هرگز (۱ امتیاز) به ندرت (۲ امتیاز) گاهی (۳ امتیاز) بیشتر اوقات (۴ امتیاز) و همیشه (۵ امتیاز) استفاده گردید و در سوالات معکوس امتیاز بندی به شکل معکوس صورت گرفته است. پس از تعیین امتیاز مربوط به هر کدام از کارکنان مشخص گردید که کارکنانی که امتیاز آنها در هر کدام از سبک های تصمیم گیری بین ۵ تا ۱۱ قرار دارد، از آن سبک کمترین استفاده، افرادی که دارای امتیاز بین ۱۲ تا ۱۸ هستند از آن سبک استفاده متوسط و افرادی که امتیازشان بین ۱۹ تا ۲۵ قرار دارد؛ از آن سبک بیشترین استفاده را می نمایند. پس از گردآوری داده ها، از نرم افزارهای آماری SPSS25 و Excel و همبستگی پیرسون برای تجزیه و تحلیل استفاده گردید.

۳- یافته ها

بیشترین فراوانی سابقه کارکنان بین ۲۰ تا ۲۵ سال بود و زنان ۶۶ درصد کارکنان را تشکیل دادند. بیشترین فراوانی مربوط به مقطع تحصیلی، کارشناسی (۱۲۰ مورد) می باشد. ۷۴ درصد از کارکنان رسته بهداشتی و درمانی و محل کار ۱۳۸ نفر از کارکنان شهرستان آبادان می باشد. ضمن اینکه نسبت کارکنان ستادی به محیطی، ۵۱ به ۴۹ درصد می باشد. (جدول شماره ۱)

جدول ۱- خصوصیات دموگرافیک کارکنان (تعداد ۲۷۳ نفر)

متغیر	طبقات	فراوانی	درصد
جنس	زن	۱۷۹	۶۶
	مرد	۹۴	۳۴
سابقه کار (سال)	۵ تا ۱۰	۵۱	۱۸
	۱۰ تا ۱۵	۴۱	۱۵
	۱۵ تا ۲۰	۴۲	۱۶
	۲۰ تا ۲۵	۳۵	۱۳
	۲۵ تا ۳۰	۵۲	۱۹
	۳۰ تا ۳۵	۴۰	۱۵
	بالای ۳۰	۱۲	۴
مقطع تحصیلی	زیر دیپلم	۷	۲
	دیپلم	۲۹	۱۱
	کاردانی	۶۲	۲۳
	کارشناسی	۱۲۰	۴۴
	کارشناسی ارشد	۳۹	۱۵
	دکتری	۱۶	۵
جایگاه سازمانی	مدیر ارشد	۲	۱
	مدیر میانی	۱۳	۴
	مدیر پایه	۱۴	۵
	کارشناس	۱۴۶	۵۴
	کاردان	۵۱	۱۹
رسته شغلی	سایر	۴۷	۱۷
	بهداشتی و درمانی	۲۰۱	۷۴
	اداری و مالی	۵۲	۲۰
	خدمات	۷	۲
	سایر	۱۳	۴
	آبادان	۱۳۸	۵۱
شهرستان محل خدمت	خرمشهر	۷۴	۲۷
	شادگان	۶۱	۲۲
سطح سازمانی	ستاد	۱۳۸	۵۱
	محیط	۱۳۵	۴۹

جدول ۲ - پاسخ کارکنان نسبت به سوالات سبک تصمیم گیری عقلایی

هرگز	به ندرت	گاهی	بیشتر اوقات	همیشه	
درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	سوالات سبک تصمیم گیری عقلایی
۰	۱	۱۲	۵۳	۳۴	۱- برای اطمینان از این که حقایق درستی در اختیار دارم قبل از تصمیم گیری قادرم تمامی منابع اطلاعاتی خود را دوباره بررسی کنم.
۱	۷	۱۸	۴۸	۲۶	۲- همه تصمیمات را می توان با یک روند کاملاً منطقی و نظامند اتخاذ نمود.
۱	۵	۱۲	۵۲	۳۰	۳- تصمیم گیری های اضطراری (فوری) من نیازمند تفکر کاملاً دقیق است.
۲	۸	۲۹	۴۹	۱۲	۴- در هنگام تصمیم گیری می توانم به تنهایی تمامی گزینه های مختلف را شناسایی و بررسی کنم.
۰	۲	۱۱	۵۳	۳۴	۵- در شرایط بحرانی و مبهم کاملاً بر مبنای منطق (به صورت عقلانی) تصمیم گیری می نمایم.

جدول ۳ - پاسخ کارکنان نسبت به سوالات سبک تصمیم شهودی

هرگز	به ندرت	گاهی	بیشتر اوقات	همیشه	
درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	سوالات سبک تصمیم گیری شهودی
۷	۶	۱۱	۴۸	۲۸	۶- در هنگام تصمیم گیری به بینش فردی (شهود درونی) خود توجه می کنم.
۴	۱۰	۱۴	۴۱	۳۱	۷- در هنگام تصمیم گیری این که احساس کنم تصمیم درست است برایم مهم است از این که حتماً دلیل منطقی برای درست بودن آن داشته باشم.
۱	۱۷	۲۷	۴۳	۱۲	۸- در هنگام تصمیم گیری به احساسات و عکس العمل های درونی خود اعتماد می کنم.
۲	۷	۲۴	۵۲	۱۵	۹- در هنگام تصمیم گیری بر قوه ادراک درونی خود تکیه می کنم.
۳	۴	۱۶	۵۰	۲۷	۱۰- تصمیماتی را اتخاذ می کنم که احساس می کنم درست هستند.

جدول ۴- پاسخ کارکنان نسبت به سوالات سبک تصمیم گیری وابستگی

هرگز	به ندرت	گاهی	بیشتر اوقات	همیشه	
درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	سوالات سبک تصمیم گیری وابستگی
۴	۵	۲۱	۵۵	۱۵	۱۱- بدون نظر خواهی از دیگران قادرم تصمیمات را اتخاذ کنم.
۲۹	۳۱	۲۸	۹	۳	۱۲- در تصمیم گیری های مهم بر اساس آن چه که دیگران می گویند عمل می کنم.
۱	۹	۲۷	۴۳	۲۰	۱۳- زمانی که با تصمیمات مهم مواجه می شوم دوست دارم کسی را داشته باشم که مرا در مسیر صحیح هدایت کند.
۱	۱۵	۶۲	۱۷	۵	۱۴- در هنگام تصمیم گیری به کمک دیگران نیاز دارم.
۴۹	۳۱	۱۲	۵	۳	۱۵- احساس می کنم بدون حمایت دیگران نمی توانم تصمیم گیری کنم.

جدول ۵ - پاسخ کارکنان نسبت به سوالات سبک تصمیم گیری آنی

هرگز	به ندرت	گاهی	بیشتر اوقات	همیشه
درصد	درصد	درصد	درصد	درصد
۱۵	۱۹	۳۳	۲۶	۸
۳۳	۲۹	۲۵	۹	۴
۴۱	۳۳	۱۸	۵	۳
۱۸	۳۳	۳۱	۱۶	۲
۱۴	۲۶	۳۶	۱۹	۵

۱۶ - در هنگام تصمیم گیری کاری را انجام می دهم که در همان لحظه ی آنی فکر می کنم درست است.

۱۷ - به صورت فی البداهه تصمیم گیری می کنم.

۱۸ - بدون پیش زمینه قبلی تصمیم گیری می کنم.

۱۹ - تصمیمات را بدون پیش زمینه قبلی و در همان لحظه مواجه شدن با مشکلات اتخاذ می کنم.

۲۰ - در هنگام تصمیم گیری سریعاً تصمیم خود را اتخاذ می کنم.

جدول ۶ - پاسخ کارکنان نسبت به سوالات سبک تصمیم گیری اجتنابی

هرگز	به ندرت	گاهی	بیشتر اوقات	همیشه
درصد	درصد	درصد	درصد	درصد
۶۰	۲۳	۱۴	۲	۱
۲۶	۳۱	۲۸	۱۲	۳
۱۹	۳۷	۲۹	۱۴	۱
۵۸	۲۱	۱۶	۴	۱
۲۴	۳۳	۲۸	۱۰	۵

۲۱ - از تصمیم گیری ها طفره می روم، چرا که فکر کردن راجع به آنها مضطربم می کند.

۲۲ - از اتخاذ تصمیمات مهم خودداری می کنم مگر این که اجباری در این زمینه وجود داشته باشد.

۲۳ - تا آنجایی که امکان پذیر باشد تصمیم گیری را به تعویق می اندازم.

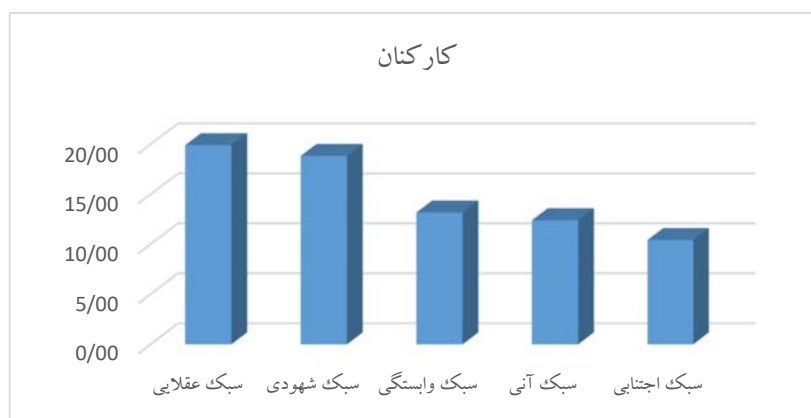
۲۴ - از اتخاذ تصمیمات مهم طفره می روم.

۲۵ - تصمیمات مهم را در آخرین لحظات اتخاذ می کنم.

بر اساس نتایج بدست آمده، بیشترین امتیاز سبک های تصمیم گیری در میان کارکنان حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی آبادان، مربوط به سبک تصمیم گیری عقلایی (۱۹/۹۲ امتیاز) و کمترین امتیاز مربوط به سبک اجتنابی (۱۰/۴۳ امتیاز) می باشد؛ به عبارت دیگر، کارکنان یاد شده در تصمیمات خود از سبک عقلایی بیشترین استفاده، از سبک های شهودی، وابستگی و آنی استفاده متوسط و از سبک اجتنابی کمترین استفاده را می نمایند. (جدول ۷)

جدول ۷ - سبک تصمیم گیری کارکنان

سبک عقلایی	سبک شهودی	سبک وابستگی	سبک آنی	سبک اجتنابی	میانگین کل کارکنان
۱۹/۹۲	۱۸/۸۵	۱۳/۱۸	۱۲/۴۱	۱۰/۴۳	

نمودار ۱ - سبک تصمیم گیری کارکنان

بر اساس نتایج بدست آمده، مردان دارای سبک آنی بیشتر (۱۲/۹۶) و زنان دارای سبک شهودی بیشتر (۱۹/۱۰) هستند. این رابطه در سبک عقلائی تقریباً برابر است. (مردان: ۱۹/۹۴ زنان: ۱۹/۹۱) بر اساس سابقه کار، بیشترین امتیاز سبک تصمیم در کارکنان بالای ۳۰ سال، سبک عقلائی (۲۰/۰۰) است. در حالیکه کارکنان تازه استخدام بیشتر از سبک شهودی (۱۹/۰۷) استفاده می کنند. بر اساس مقطع تحصیلی، بیشترین استفاده کنندگان از سبک های آنی و اجتنابی، مربوط به افراد زیر دیپلم (۱۷/۲۸ و ۱۳/۲۸) و سبک های عقلائی و وابستگی مربوط به کارکنان دارای مدرک کارشناسی ارشد می باشد (۲۰/۸۲ و ۱۴/۴۸). در سبک شهودی، کارکنان دارای مدرک دیپلم، بیشترین امتیاز را کسب نمودند. (۱۹/۷۹) مدیران ارشد سازمان بیشتر بر مبنای سبک عقلائی تصمیم گیری می نمایند. (۲۰/۶۹) میزان بکارگیری کارکنان رسته اداری و مالی در بکارگیری سبک عقلائی از کارکنان بهداشتی و درمانی بیشتر است. (۲۱/۴۲ در برابر ۲۰/۱۳) هر سه شهرستان مورد مطالعه، دارای بیشترین امتیاز در سبک عقلائی (آبادان: ۱۹/۹۵ خرمشهر: ۲۰/۰۵ شادگان: ۱۹/۶۸) و کمترین امتیاز مربوط به کارکنان، در قسمت های ستاد و محیط، مربوط به سبک اجتنابی (۱۰/۱۸ و ۱۰/۶۸) می باشد. (جدول ۸)

جدول ۸ - سبک تصمیم گیری به تفکیک اطلاعات دموگرافیک

جنسیت	زن	سبک عقلائی	سبک شهودی	سبک وابستگی	سبک آنی	سبک اجتنابی
	۱۹/۹۱	۱۹/۱۰	۱۳/۰۳	۱۲/۱۲	۱۰/۰۶	
	مرد	۱۹/۹۴	۱۸/۳۷	۱۳/۴۷	۱۲/۹۶	۱۱/۱۲
سابقه کار	کمتر از ۵ سال	۱۸/۹۴	۱۹/۰۷	۱۲/۹۸	۱۳/۰۰	۱۰/۵۸
	۵ تا ۱۰ سال	۱۹/۱۷	۱۶/۹۵	۱۳/۳۶	۱۱/۴۱	۱۰/۲۹
	۱۰ تا ۱۵ سال	۲۱/۰۸	۱۸/۶۴	۱۱/۰۰	۱۰/۸۰	۸/۷۲
	۱۵ تا ۲۰ سال	۱۹/۳۰	۱۹/۸۰	۱۴/۶۰	۱۲/۷۰	۸/۶۰
	۲۰ تا ۲۵ سال	۲۰/۷۰	۱۸/۷۹	۱۱/۹۱	۱۰/۹۱	۷/۸۳
	۲۵ تا ۳۰ سال	۱۹/۱۶	۱۹/۶۸	۱۴/۳۲	۱۲/۳۶	۱۲/۱۶
	بالای ۳۰ سال	۲۰/۰۰	۱۹/۲۹	۱۳/۵۴	۱۳/۲۹	۱۱/۲۳
	زیر دیپلم	۱۹/۱۴	۱۹/۵۷	۱۴/۰۰	۱۷/۲۸	۱۳/۲۸
	دیپلم	۲۰/۹۶	۱۹/۷۹	۱۳/۵۵	۱۳/۵۱	۱۱/۸۲

سبک عقلائی	سبک شهودی	سبک وابستگی	سبک آنی	سبک اجتنابی	
کارדانی	۱۹/۹۶	۱۸/۹۱	۱۲/۲۵	۹/۰۳	مقطع تحصیلی
کارشناسی	۱۹/۶۲	۱۸/۶۹	۱۳/۰۲	۱۰/۶۳	
کارشناسی ارشد	۲۰/۸۲	۱۸/۳۵	۱۴/۴۸	۹/۴۳	
دکتری	۱۹/۸۱	۱۹/۰۰	۱۳/۸۱	۱۳/۰۰	
مدیر ارشد	۲۰/۶۹	۱۸/۵۱	۱۳/۸۲	۸/۴۱	جایگاه سازمانی
مدیر میانی	۲۰/۵۳	۱۹/۲۸	۱۴/۲۳	۹/۶۹	
مدیر پایه	۲۰/۵۰	۱۷/۳۰	۱۴/۰۰	۱۰/۵۷	
کارشناس	۱۹/۸۳	۱۸/۷۴	۱۳/۳۷	۱۰/۳۹	
کاردان	۱۹/۷۸	۱۸/۷۴	۱۱/۹۸	۸/۹۸	
سایر	۱۸/۵۹	۱۹/۶۱	۱۳/۳۶	۱۲/۴۰	
بهداشتی و درمانی	۲۰/۱۳	۱۸/۷۷	۱۳/۱۶	۱۰/۱۹	رسته شغلی
اداری و مالی	۲۱/۴۲	۱۹/۲۸	۱۳/۲۵	۱۰/۱۳	
خدمات	۱۵/۱۴	۱۵/۷۱	۱۴/۱۲	۱۱/۷۱	
سایر	۲۱/۲۳	۲۰/۰۷	۱۲/۶۱	۱۴/۶۱	
آبادان	۱۹/۹۵	۱۸/۹۶	۱۳/۰۷	۹/۷۸	شهرستان محل خدمت
خرمشهر	۲۰/۰۵	۱۹/۱۴	۱۳/۴۰	۱۰/۵۸	
شادگان	۱۹/۶۸	۱۸/۲۴	۱۳/۱۸	۱۱/۷۲	
ستاد	۱۹/۸۴	۱۹/۰۳	۱۳/۴۶	۱۰/۱۸	سطح سازمانی
محیط	۲۰/۰۰	۱۸/۶۶	۱۲/۹۰	۱۰/۶۸	

در ادامه، جهت بررسی وجود ارتباط میان سبک های تصمیم گیری، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید. قبل از آن از نرمال بودن داده ها اطمینان حاصل گردید. با توجه به نتایج بدست آمده در جدول ۹ مشخص گردید که سبک شهودی با سایر سبک ها شامل سبک عقلائی ($p = ۰/۳۶۶$) سبک وابستگی ($p = ۰/۲۶۸$) سبک آنی ($p = ۰/۲۵۰$) و سبک اجتنابی ($p = ۰/۲۳۷$) دارای رابطه مستقیم است؛ یعنی با افزایش یکی، دیگری نیز افزایش یافته و بالعکس. در این میان رابطه سبک های شهودی و عقلائی از سایر موارد قوی تر است. سبک وابستگی با سبک آنی ($p = ۰/۳۰۸$) و اجتنابی ($p = ۰/۵۳۰$) و همچنین میان سبک های آنی و اجتنابی ($p = ۰/۵۰۷$) همبستگی مستقیم وجود دارد. ضمن اینکه میان سبک های عقلائی و وابستگی ($p = -۰/۰۸۶$)، عقلائی با آنی ($p = ۰/۰۲۱$) و عقلائی با اجتنابی ($p = -۰/۰۷۵$) همبستگی و ارتباطی مشاهده نگردید.

جدول ۹ - همبستگی سبک های تصمیم گیری

	عقلایی	شهودی	وابستگی	آنی	اجتنابی
عقلایی	Pearson Correlation	1	.366**	-.086	.021
	Sig. (2-tailed)		.000	.156	.732
	N	274	273	273	273
شهودی	Pearson Correlation	.366**	1	.268**	.250**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000
	N	273	273	273	273
وابستگی	Pearson Correlation	-.086	.268**	1	.308**
	Sig. (2-tailed)	.156	.000		.000
	N	273	273	273	273
آنی	Pearson Correlation	.021	.250**	.308**	1
	Sig. (2-tailed)	.732	.000	.000	
	N	273	273	273	273
اجتنابی	Pearson Correlation	-.075	.237**	.530**	.507**
	Sig. (2-tailed)	.218	.000	.000	.000
	N	273	273	273	273

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

۴- بحث و نتیجه گیری

هدف از این مطالعه بررسی و مقایسه سبک های تصمیم گیری در کارکنان حوزه بهداشت شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی آبادان در سه شهرستان آبادان، خرمشهر و شادگان می باشد. بر اساس نتایج بدست آمده از این تحقیق، کارکنان یاد شده در تصمیمات خود بیشتر از سبک عقلایی استفاده و از سبک های شهودی، وابستگی و آنی به میزان کمتر و از سبک اجتنابی کمترین استفاده را می نمایند. در این تحقیق مشخص گردید که سبک شهودی با سایر سبک ها دارای رابطه مستقیم است. این نتایج با نتایج مطالعه حیدری و همکاران (۱۳۹۱) همسو و هم جهت است. ضمناً میان سبک وابستگی با سبک آنی و اجتنابی و همچنین میان سبک های آنی و اجتنابی همبستگی مستقیم وجود دارد. ضمن اینکه میان سبک های عقلایی و وابستگی، عقلایی با آنی و عقلایی با اجتنابی همبستگی و ارتباطی مشاهده نگردید. این نتایج با نتایج بدست آمده در مطالعات هادی زاده مقدم و همکاران (۱۳۸۷) و مطالعات اعتباریان و همکاران (۱۳۹۳) در تضاد است. در این راستا مشخص می گردد افرادی که در تصمیم گیری بر اساس اطلاعات موثق و مدیریت دانش تصمیم گیری می نمایند؛ تمایل کمتری به وابستگی به دیگران و استفاده از سبک وابستگی و همچنین تعجیل و یا فرار از تصمیم گیری دارند. این موارد با نتایج حاصل از تحقیق تولایی و همکاران (۱۳۹۸) همسو می باشد. بر اساس سایر نتایج این تحقیق مشخص گردید، مدیران شاغل در حوزه بهداشت دانشگاه یاد شده در سطوح ارشد، میانی و پایه دارای سبک غالب عقلایی می باشند. این نتایج با نتایج مطالعات رضازاده و همکاران (۱۳۸۹) هم جهت و با پژوهش حیدری و همکاران (۱۳۹۱) که سبک غالب مدیران دانشگاه شیراز را سبک آنی می داند؛ در تضاد می باشد. ضمن اینکه بیشتر کارکنان شاغل در سطوح مختلف سازمانی، از سبک های آنی و اجتنابی به میزان حداقل استفاده می نمایند. در نهایت، افراد شاغل در سازمان و خصوصاً مدیران، در موقعیت هایی قرار گرفته که به طور مستقیم و

یا غیر مستقیم ملزم به اخذ تصمیم می باشند. در این شرایط آنها سعی می کنند بر اساس الگوها و عادات گذشته اقدام به تصمیم گیری نموده و تصمیم ایشان، عملکرد سازمان و جامعه را تحت تاثیر قرار می دهد؛ بنابراین به منظور بهبود کمیت و کیفیت تصمیم گیری افراد در سازمان می توان اقدامات زیر را انجام داد:

- ارائه آموزش های ضمن خدمت با تاکید بر شناسایی روش های تصمیم گیری
- توجه به سیستم پردازش اطلاعات در سازمان به عنوان مهمترین عامل تصمیم گیری
- استفاده از فنون شبیه سازی
- تجزیه و تحلیل مسائل مختلف سازمانی
- استفاده از روش های کار تیمی نظیر هم اندیشی مستقیم و غیر مستقیم
- توجه به عواقب تصمیم
- ارائه راه هایی جهت غلبه بر موانع فردی در حل مشکل

منابع

- ۱- امینی، فاطمه، زارع، حسین، آقاییوسفی، علیرضا، هاشمی، سیداسماعیل. (۱۳۹۹) تأثیر بهوشیاری (ذهنآگاهی) بر سبک تصمیم گیری کارکنان شرکت پالایش گاز پارسیان: نقش میانجی گرانه خودتأملی، دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، سال ۲۱، شماره ۲، ۷۵-۸۳
- ۲- مظاهر، لیلی، محمدی، شراره، اکرادی، احسان، پروین، احسان، فاضلی، حسن. (۱۳۹۶) بررسی رابطه بین سبکهای تصمیم گیری مدیران با میزان خلاقیت و مدیریت مشارکتی در مدارس راهنمایی، فصلنامه علمی پژوهشی ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، دوره ۶، شماره ۴، ۱۷۱-۱۹۶
- ۳- سلمانی زاده، علی. (۱۳۹۸) تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی معلمان تربیت بدنی با نقش میانجی سبک تصمیم گیری مدیران شهرستان شاهین شهر، فصلنامه توسعه حرفه ای معلم، سال ۴، شماره ۴، ۴۱-۵۸
- ۴- فلامرزی، حامد، فتحی، زاده، شفیع، حسین. (۱۴۰۰) ارائه مدلی بر مبنای چارچوب فرهنگی هافستد برای تصمیم گیری مالی سرمایه گذاران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال ۱۰، شماره ۴۰، ۲۹۲-۲۸۱
- ۵- اعتباریان، اکبر، خیرمند، مرضیه، صادقی، آرزو. (۱۳۹۳) بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سبک های تصمیم گیری مدیران کارخانه پلی اکریل اصفهان، فصلنامه مدیریت توسعه و تحول، شماره ۱۹، ۱۹-۳۰
- ۶- حیدری، الهام، مرزوقی، رحمت اله. (۱۳۹۱) بررسی و مقایسه سبک های عمومی تصمیم گیری در مدیران دانشگاه مطالعه موردی: دانشگاه شیراز، فصلنامه علمی پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال ۳، شماره ۴، ۸۴-۶۷
- ۷- هادی زاده مقدم، اکرم، طهرانی، مریم. (۱۳۸۷) بررسی رابطه بین سبک های عمومی تصمیم گیری مدیران در سازمانهای دولتی. نشریه مدیریت دولتی، دوره ۱، شماره ۱، ۱۲۳-۱۳۸
- ۸- خالق خواه، علی، نجفی، حبیب، حسینی، سیده راحله. (۱۳۹۸) بررسی نقش هوش فرهنگی و هوش اجتماعی بر سبک تصمیم گیری کارکنان دولت، پژوهش های روانشناسی اجتماعی، شماره ۳۴، ۱۰۲-۸۳
- ۹- عباسی، امیررضا، یزدانی، ناصر، ناظم بکائی، محسن. (۱۳۹۶) رابطه سبک تصمیم گیری مدیران با عملکرد سرمایه گذاری آنان، مطالعات مدیریت راهبردی، شماره ۳۱، ۳۹-۶۰

- ۱۰- تولایی، روح اله، کریمی، زینب، نظامتی، نوید. (۱۳۹۸) بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکردهای غیرمالی در سازمانهای مالی با نقش تعدیلگر سبک تصمیم گیری، نشریه علمی مدیریت راهبردی دانش سازمانی، سال ۲، شماره ۵، ۵۳-۸۱
- ۱۱- رضازاده مهرآبادی، سمانه. (۱۳۸۹) بررسی رابطه سبک های تصمیم گیری و هوش معنوی مدیران دانشگاه های فردوسی و علوم پزشکی مشهد، وزارت علوم تحقیقات و فناوری، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

Investigating and comparison of decision-making styles in employees of government organizations

(Case study: Health Department of Abadan University of Medical Sciences)

Ali Ghosoori¹
Sasan Ghorbani^{*2}

Date of Receipt: 2022/03/02 Date of Issue: 2022/04/03

Abstract

Decision making as a process of problem solving, identification and selection of appropriate solutions, is always one of the most important tasks of management and people working in the organization. Therefore, it is important to identify the types of decision-making styles and to review and compare them. The present study is a descriptive cross-sectional study. The statistical population in this study was 950 employees working in the field of health of Abadan University of Medical Sciences and Health Services in three cities of Abadan, Khorramshahr and Shadegan. Using Cochran's formula, the sample size was 273 people. The data collection tool is Scott and Bruce (1995) Decision Styles Questionnaire. The validity and reliability of this questionnaire have been calculated and the results are desirable. Finally, the data were analyzed using SPSS-25 and Excel software and Pearson correlation. The results showed that the employees under study make their decisions based on rational style. There is a direct correlation between intuitive decision-making style and other decision-making styles. While there is no correlation between rational style and dependency, instantaneous and avoidance styles.

Keywords

Decision style, solution, employees, rational

1. Masters, Business Management - Financial Management, Abadan University of Medical Sciences, Abadan, Iran. (Email: aghosoori@gmail.com)

2- Corresponding Author. Assistant Professor of Healthcare Services Management, Department of Public Health, School of Health, Abadan University of Medical Sciences, Abadan, Iran. Email: (ghorbanisasan@gmail.com)